

JOHN ROBERTSSON

Jag föddes i november 1911 i det gamla gästgiveriet, det som senare blev telegrafan.

Både mor o far var födda i Figeholm, min far där Lillan Hålling bor och min mor bara en bit därifrån, Hammarbergsgårdens gårdshus. Mor jobbade som sömmerska som ung.

När jag slutade skolan fick jag jobb på tändsticksfabriken, (*numera Figeholms bruk*) jag var där arton månader men jag vantrivdes hela tiden.

Så 1927 mönstrade jag på MF Simson VII (Simsonrederiet). Skeppare var Oskar Karlsson, det var IngBritt Gustavssons pappa, han kallades även för Oskar Bäck.

1928 gick jag på en liten ångbåt även den i rederiet Simson. Det var Karl i Gröndal (Karl Eugen Karlsson) som var skeppare, Simson VI. Min far var styrman och jag var kock, under två års tid jobbade jag som kock. Den båten förläste vi med i Mälaren den 28 september, alla räddades och själv låg jag i vattnet någon halvtimme innan de fick upp mig, vi var fem man ombord.

Det som hände var att rorgångaren på ett passagerarfartyg hade stått och somnat och körde rakt på oss, vi blåste babordsignal men trots det så gick det inte att avvärja, båten blev träffad rakt in i skansen där vi låg och sov. Det var fyrtioåtta meters djup och vi miste allt vi ägde, jag räddade min far som var under däck när vattnet bara strömmade in. Sedan var det han som fick upp mig i en livbåt som den andra båten hade fått i sjön.

Efter åtta dagar mönstrade jag ut igen, denna gång på en segelskuta, Gustav från Saltvik, den seglade jag på till årets slut. Lasten bestod av björkved huggen i figeholmsskogarna som vi tog upp till Stockholm, vi tog åttio famnar (*en famn var ca. 1,8 kubikmeter*) och skepparen tjänade tio kronor per famn, det skulle räcka till lön och mat till besättningen och allt annat som behövdes.

1929 fick jag återigen jobb på en liten motorbåt från Simsonrederiet, då var jag motorskötare. Rederiets största fartyg mönstrade jag på 1930, det var flera figeholmare som gjorde detsamma. Vi mönstrade på uppe i Karlstad, den gick på Östersjöhamnar, speciellt mellan Nynäshamn och med asfalt till Ålborg i Danmark. Från Åhus fick vi margarinolja i lasten till Norrköping och Stockholm.

I augusti månad 1931 mönstrade jag, Per-Hugo Svensson, Adolf Holm och Hilding Kraftling på SS Sirvall, den hade varit med i Ådalskravallerna. 1932 var det dags för värnplikten, tvåhundra dygn var det då och dem gjorde jag i Karlskrona, rekryten först sedan högvakten i etthundrafemtio dygn.

När jag kom hem var det omöjligt att få jobb på sjön det var så dåliga tider då. Jag kom med på bygget av Wasakajen en tid, tror det var tolv veckor.

Sedan fick jag gå och stämpla i Oskarshamn fram till mars 1933 då kom jag och Hans Oskarsson med Rosafred från Verkeback.

En kortare tid var jag med Kondoren från Oskarshamn, vi gick uteslutande mellan Gotland och fastlandet med kalksten. Skeppsredare Rickard Wirèn hade en skuta som hette Solveig, på den var jag bästeman. 1936 seglade jag med skutan Wilma från Påskallavik, det var den gamla Albatross från Figeholm som bytt namn.

1937 så läste jag i Kalmar och fick skepparbrev i april. Då var jag styrman eller som det även kallades bästeman. Ett litet tag var jag på Transit och 1938 en motorseglare Kajsa.

Januari 1939 gifte jag mig och vi bodde på Fabriksvägen i fem år, jag började på bruket. Tanken var att det skulle vara tillfälligt men det blev 37 år.

På bruket var det första jobbet vid en hängtork, den kallades för Hitlertorken, efter en tid blev det vid pappersmaskinerna. En stor plantork blev min plats i åtta år. Därefter började de köra tunnpapper på ändlös bana, där var jag också en tid innan jag i januari 1951 blev förflyttad till Fårbofabriken

Där började tillverkningen av något de kallade för polyospan, en beläggning på prespanen, i Fårbo blev jag kvar i 25 år.

När jag tänker på tiden till sjöss och speciella minnen, så är tiden på SS Sirvall ett starkt minne. Det var vid Biscayabukten, när vi kom ur Kielkanalen så kom det massor av svarta fåglar ombord, och det är gammal skrock bland sjöfolk att då blir det dåligt väder, men vi tog inte så allvarligt på det.

Men när vi kom ner i Engelska kanalen och ut i Biscayabukten så kom det en kraftig storm över oss, den fortsatte i tre dygn och blev bara värre och värre. Vi hade sällskap med en grekisk och en spansk båt och vi såg dem gå till botten båda två.

Vi hade ingen popp dvs. ingen uppbyggnad akterut, så därför var det väldigt lätt för sjön att ta däcklasten, och en natt kom det en jättevåg och tog med sig akterdäcklasten och lade den på sidan. Skepparen gav order om att vi måste stuva om lasten, i den grova sjön fick vi ha livlina och en fick stå vid masten och hålla an, annars hade nog bröstkorgen slitits sönder. Arbetet med att stuva om tog nära tre dygn.

Båten började stå på näsan så vi fick förflytta virket från fören till aktern så fartyget blev ungefär i våg annars var aktern uppe så högt så propellern kom i vattenytan.

Jag stod som rorsman i nära femtiofem timmar, jag kom inte av bryggan under hela tiden.

De andra sjömännen fick stuva om lasten. När stormen lagt sig kom franska lotsar utseglandes och de lotsade in oss till St Nacerie, där kunde vi bli av med lasten. Detta var nog det värsta jag varit med om.

Sedan var det julistormen i Hanöbukten, då vi kom från Köpenhamn med Simson XI och hade Norrköping som slutmål. I fyra dygn låg vi i stormen. Till slut fick vi upp vatten i soyamjölet som vi hade som last, det var uppe i fjärde lagret bland säckarna. Efter att det hade mojnat på kvällen såg vi Utklippan, och på morgonen var vi uppe i Kalmar.

Det finns många episoder som man varit med om, många gånger svor man att aldrig mer gå på sjön. Men efter ett tag på land så var man ute igen. Sjömanslivet var något man fick i blodet. Min farfar var sjöman och fiskare, likaså även min far.

På min mors sida fanns min rätta morfar som dog på ett sjukhus i England, han var också sjöman. Mormor gifte om sig med en riktig sjöman, han hade seglat runt Cap Horn sju gånger med ett litet fartyg på tvåhundraåttio ton. Han hette Karl-Alfred Jonsson även han var Figeholmare.

Nedanför Alf Walfridssons (*numera Mia och Mattias Hildung*) hus låg en kalkbod där patron Pettersson sålde kalk till bönderna. Huset som (*Lilian*) Hålling bor i nu, är byggt i Eckerum

1830 och flyttades till Figeholm 1878. På den tiden var husen timrade och det här plockades ner och sedan på en flotte, bandades med rep och roddes hit och upp i ån. Jag frågade far varför farfar satte upp huset så högt på kullen när det var slätare här nere, då fick jag till svar att näten torkade bättre högt uppe. Bakom mitt hus (*där Kent och Camilla Nilsson äger och bor*) ligger en liten stuga, den köpte min mormor 1911 av Anna Arenius, hon flyttade till Amerika, mormor gav trehundra kronor för huset. Mor fick sedan ärva stugan, stugan är nog ett par hundra år. Där mitt hus står var förr ett lastageupplag för virke. Virket fraktades ut genom ån på pråmar till skutorna som väntade i viken. Jag byggde huset 1961.

Sjöfarten är något jag saknar så som den var när jag var barn, det var många nationaliteter här, holländare, danskar och tyskar, det var mycket att springa runt och titta på. På somrarna var det bara sjömanshustrur och barn hemma.

Vi som var på sjön fick ett par vintrar gå på sjömanskurser inne i Oskarshamn. Då hade vi nio kronor och sextio öre i understöd per vecka, och ett mål mat hos fru Loman på sjömanshemmet. Kommunen sköt nog till lite också. På vintern låg skutorna längs hela Äspökrok, det vi kallade badplatsen på Äspö för.

Skutorna hade aktern mot land och ankaret ute, segel och dylikt var antingen nerstuvade i skutan eller i land för att torkas. Väntan på våren och renvatten var lång, sedan skulle allt riggas upp igen.

Under första världskriget var det ransoning, jag minns att på måndagar fick vi gå till Släthult och köpa mjölk vid sockenstugan, och onsdagarna var det ut till Basteböla, där fick vi köpa tre liter mjölk, och lördagar var det till Karlsborg.

På måndagarna var vi fria från skolan för Magistern Tyring satt i bankstyrelsen och hade möte på måndagarna, men vi fick gå på lördagen istället.

När vi hämtade mjölken så tog det ganska lång tid, därför fick vi ett glas mjölk och en bulle. Sockenstugan uppe i Släthult fungerade så att avkastningen skulle gå till bl.a. skor åt medellösa barn. På höstterminen var det upprop då magistern frågade vilka som behövde skor då fick alla de som behövde räcka upp handen, det blev väl kanske ett tiotal som fick ett par nya skor.

När det inte var ransoningstider var det en fru Ljungkvist som transporterade mjölk från Virvhult, på vintern med en drög, (*släde*) på sommaren hade hon en vagn, detta gjorde hon varje morgon. Hon hade vissa stationer där hon stannade till och mätte upp mjölk åt folk. En station kommer jag ihåg var vid skomakaren Nilsson mitt emot där Rune Olsson bor, (*Maria och Per Sjögren bor och äger huset nu*) där stod en stor ek. Hon kom en gång i månaden och tog betalt.

Det var gott om skomakare i Figeholm på den tiden, det var nog sju-åtta stycken.

Två smeder fanns och en som gjorde hjul, han hade sin verkstad mitt emot Sages foto.

Där scoutgården ligger låg det en smedja. I en av bodarna här nere vid ån förvarades likkistor som Falhström tillverkade och Hjort målade, det var Sjögrens affär som sålde kistorna.

Det gick en vakt på kvällarna som tände lyktorna, vi hade en lampa utanför där vi bodde så den hade vi koll på, han hade en brandlur och en klocka i ett läderfodral som han fick dra vid

varje stolpe för där fanns en nyckel. Varje morgon fick han gå till Fahlström, som kontrollerade att han varit vid samtliga stolpar, var det månljust så tändes inte lyktan.

Minns en nattvakt, han var både mörkrädd och spökrädd och några av grabbarna skulle skoja med honom, de tog en gammal träsmacka (*roddbåt*) vände den upp och ner, då såg det ut som en kista och när han passerad fattigstugeån (*Sörån*) blev han skräckslagen. Lite hyss blev det nog ibland. Min bror Sven och Yngve Kullander skulle spela hartsfiol hos min morfar och för att vi skulle ha lite koll så gick min bror in och satt hos morfar efter stund, då säger morfar "skall du inte säga till din kompis att han får komma in och värma sig". Vi blev avslöjade rejält.

Lägga ut små paket var också roligt, följa efter och kolla när någon tog paketet med sig hem, ofta kastades det ut, vi hade lagt i någon gammal sill eller något annat fint.

Bytte portar var också ett roligt påhitt, en del fick gå länge och leta innan de hittade rätt port.

Detta är lite av vad jag kommer ihåg, hoppas någon finner lite intresse i dt.

